

Konjugační typy (třídy a vzory) jak je v korpusu hledat a jak na základě pozorování korpusových dat dojít ke zobecnění pozorování

SZZ (8. Slovesa – finitní a nefinitní tvary, syntetické a analytické formy)

9. Konjugační **system** – konjugační paradigmata/slovesné třídy, **variantní/dubletní formy**, diachronní vývoj slovesných tříd

10. Vztahy mezi slovesnými třídami a sémantickými typy sloves)

1. Které slovesné vzory lze vyhledat jednoduše kombinací a) zakončení lemmatu (infinitivu) a b) značkou slovního druhu?
2. Je jednoduchost hledání sloves podle příslušnosti k flektivnímu typu (třídě) v korelaci s produktivitou?
3. Vyhledejte slovesa typu *prosit/trpět*, která mají infinitiv nikoliv na *-it/-et/-ět*, ale na *-ít*.
4. Vyhledejte slovesa typu *umřít*
5. Vyhledejte slovesa typu *začít*
6. Vyhledejte slovesa typu *krýt* s kořenovým *i*
7. Vyhledejte slovesa typu *krýt* s kořenovým *á*
8. Vyhledejte slovesa typu *krýt* s kořenovým *ě/e*
9. Vyhledejte slovesa, která mají část tvarů podle I. třídy vzoru *péci* a část podle II. třídy vzoru *tisknout*.
10. Vyhledejte slovesa, která mají tvary jak podle typu *umřít*, tak podle typu *prosit*.
11. Vyhledejte slovesa, která mají tvary jak podle typu *krýt*, tak podle typu *prosit*.

10. 4. Úkol

Popište, jak lze využít nástroj *Morfio* pro vyhledávání variantních tvarů sloves

1. Některá slovesa 4. třídy podle kmene přítomného mají dubletu v infinitivu na *et/it* (*myslet/myslit*). Jak byste za použití nástroje *Morfio* vyhledali tato slovesa v korpusech?
2. Některá slovesa typu *mazat* a *krýt* mohou mít variantní tvary v 1. osobě singuláru indikativu přítomného aktiva (*píšu/píši, kryju/kryji*) a ve 3. osobě plurálu indikativu přítomného aktiva (*píšou/píší, kryjou/kryjí*). Jak byste za použití nástroje *Morfio* vyhledali tato slovesa v korpusech?
3. Distribuce variant (alomorfů) kmenotvorné přípony *a/á* závisí v infinitivu na počtu slabik. Je-li infinitivní kořen neslabičný a zároveň bez prefixu, pak se realizuje varianta *-á-*, je-li nfinitivní kořen neslabičný s prefixem, nebo slabičný, pak se realizuje varianta *-a-*. Jak budete hledat doklady pomocí nástroje *Morfio*.
4. Derivujeme-li příponou *tel* od sloves na *-e(t)/-ě(t)*, pak je kmenotvorná přípona *e/ě* nahrazena *-i-*, což je v řadě mluvnic interpretováno jako tvoření sufixem *-itel-* (např. *velet/velitel*). Jak byste v korpusu našli dvojice verbum/činitelské jméno, kterých se týká uvedené pravidlo. Jak byste postupovali, pokud byste chtěli najít výjimku z tohoto pravidla?

5. Derivujeme-li příponou *-č* činitelská jména nebo jména prostředků ze sloves na *i(t)*, pak se dlouhá kořenová samohláska krátí, nebo dochází k její alternaci (*ou/u, í/e*) (např. *loupi/lupič*). Jak byste pomocí nástroje Morfio hledali vhodné příklady pro potvrzení uvedeného pravidla.
6. Konverzí k typu *tisknout* se tvoří slovesa z adjektiv (např. *bledý* → *blednout*). Jak byste hledali příklady pomocí aplikace Morfio?

12.

třída+vzor	DOTAZ	PROBLÉMY
bez kmenotvorné přípony kořen uzavřený nést	[tag="V.*" & lemma!=".*[aeěiouyáéíóůý]t" & lemma!=".*c[ti]" & lemma!=".*jíst sníst"]	
bez kmenotvorné přípony kořen uzavřený péct	[tag="V.*" & lemma=".*c[it]"]	
bez kmenotvorné přípony kořen otevřený krýt	[tag="V.*" & lemma=".*(ý ou)t"] [tag="V.*" & lemma=".*át"] [tag="V.*" & lemma=".*ít"] [tag="V.*" & lemma=".*[eě]t"]	jednoslabičná slovesa vzoru <i>brát, mazat</i> a <i>dělat</i> , slovesa vzoru <i>prosit, trpět</i> s neslabičným kořenem a kmenotvorným <i>-i-</i> v infinitivu a slovesa vzoru <i>začít</i> .
s kmenotvornou příponou <i>-a/-á-</i> brát, mazat, dělat	[tag="V.*" & lemma=".*at" & lemma!=".*ovat"]	slovesa vzoru <i>krýt</i> s kořenovou samohláskou <i>á</i> .
s kmenotvornou příponou -i-	[tag="V.*" & lemma=".*ít"]	
s kmenotvornou příponou -e/ě-	[tag="V.*" & lemma=".*[eě]t"]	slovesa vzoru <i>krýt</i> s kořenovou samohláskou <i>[eě]</i>
s kmenotvornou příponou -ova-	[tag="V.*" & lemma=".*ovat" & lemma!=".*(cho klo plo)vat kovat"]	
s kmenotvornou příponou -nou-	[tag="V.*" & lemma=".*nout"] [tag="V.*" & lemma=".*[^aeěiouyáéíóůý][aeěiouyáéíóůýr]nout" & lemma!=".*pomenout"]	
s kmenotvornou příponou -mou-	[tag="V.*" & lemma=".*mout vzít"]	

